

KRÖNIKAN/MÅNDAG

Fängslad av världsmusik

VÄRLDSMUSIK?

En låt från Mora kan vara en giltig signal också i en socken i Latinamerika, men bara om den spelas ur egen kraft. Därför kan en lokalt begränsad musik bli världsmusik, som på nya skivan "Månkratt" av Groupa och Lena Willemark (Amigo).

En helt annan världsmusik kan vi höra i "The Phantom of the Opera" (Oscarsteatern). Den uppstår inte ur de spelare vi ser på scenen, utan ur EG.

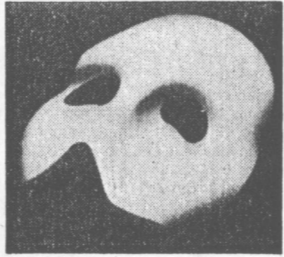
Redan de första sekunderna av Groupas skiva tar Mats Edéns fiol oss från Sverige till Turkiet och tillbaka. Elden stiger allt eftersom opassande instrument faller in i en ringdans så asymmetrisk, att den inte kan kontrolleras av utomstående. Musiken öppnar slussar oavsett klassiskt, rock, jazz, pop eller va fan.

Fantomens musik tar oss ingenstans. Den är sammansatt av musikindustrins fördomar om vad den tror att folk i världen älskar. Ur dessa spekulationer har man tagit minsta gemensamma nämnare för till exempel snäll (sordinerade stråkar) och känslösam (pukor). Musiken binder oss i Oscars stolar med tåkan mot bröstet.

Groupa är fem personer med flera instrument var, varav de flesta är bastarder. När ett treradigt dragspel utan varning följs av en synthesizer, skickas vi till ett annat rike. Hjärtat kastas än hit än dit. Osäkerhet och mystik vidgar vår fantasi. De vill inte tvinga oss till något, bara ta vår hand. Låtens konstruktion på notpapperet spelar underordnad roll, de kunde tagit Schillers text om glädje ur Beethovens nia eller Haderian, musiken hade ändå blivit deras och därmed vår.

Enligt programmet görs Fantomens musik av 55 musiker och 28 sångare som alla är anpassade till samma sort. Hur och vad de ska spela, har de inte med att göra. Det är bestämt från England som också en annan gång trodde sig behärska världen. Därför hänvisar musiken inte till andra kulturer eller andras känslor, utan till sig själv. Både snabba och långsamma partier, mjuka och hårda, låter i princip likadant eftersom de härmar sig själva och sin gissning och önskan om vilka vi är.

HADE MILES DAVIS hört Lena Willemark sjunga sin egen "Edh ir kusullit" skulle han skickat sitt privata jetplan att hämta trumpeten. Inte kunde han hålla sig inför en

röst som är en kvinna! När låten därefter växer till en helt annan, en kvinna med väldiga sopranröst, skulle Miles, Lena och Groupa byggt en ny hyllning till folks möjligheter att slippa vara korkade.

Hade Miles Davis gått på Oscars "The Phantom of the Opera", hade han gått efter första scenen om han alls blivit inläppt.

När han hört Groupas "Vallevan" från Närke med stråk av flamenco, hade han satt i sordinen.

Att höra Groupas och Lenas "Månkratt" är att lifta med en svalunge och få tillstånd att upptäcka.

Att höra Fantomen är att sitta fängslad — och jag menar fängslad — och se ett kungabräöllo på TV.

Att höra Groupas och Lenas världsmusik är att ana att mycket trots allt är möjligt. SÅ härligt vulgärt!

Att höra Fantomens världsmusik är att oupphörligt baxna: Va dyrt!

Groupa utgår från sig själv och sin torva. Groupas ide är att alla är olika. Med så humanistiska anspråk tvingas de arbeta i skymundan.

FANTOMEN UTGÅR från att han ska äga världen. Hans ide är då att alla ska bli så lika som möjligt. Därför kan han arbeta med understöd från strålkastarna i musikindustri; rins övervakningstorn, som kontrollerar att ingen avviker eller olovandes låter sig inspireras av någon önskad.

Sådan är kampen om smakmakt, och sådan är skillnaden mellan folkkultur och masskultur.

Ingmar Glanzelius

INGMAR GLANZELIUS

Måndag
14 maj 1990

DN Kultur & Nöjen

B